

ที่ วธ ๐๔๒๔.๐๔/๑๖๗

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด
ถนนเพลินจิต ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง ส่งบัญชีรายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่ กส ๕๒๐๐๔/๑๒๒๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘

๒. หนังสือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ที่ วธ ๐๔๒๔.๐๔/๑๗๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีรายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ได้รับแจ้งจากเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์และได้ดำเนินการตรวจสอบพระพุทธรูป ณ วัดกลาง ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ขอส่งบัญชีรายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ และการดำเนินการเพื่อเสนอขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และคณะกรรมการพิจารณาขึ้นทะเบียน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนัสศักดิ์ รัตนเวฬุ)

เจ้าพนักงานพิพิธภัณฑสถานชำนาญงาน รักษาการในตำแหน่ง
หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด

รายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

รายการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๑. ชื่อผู้ครอบครองและสถานที่ตั้ง

- ๑.๑ ชื่อผู้ครอบครอง วัดกลาง
๑.๒ สถานที่เก็บรักษา พระวิหารพระพุทธสัมฤทธิ์นโรคินทราย (หลวงพ่อดังคำ)
ตำบล กापสินธุ์
อำเภอ เมือง จังหวัด กापสินธุ์

๒. รูปแบบลักษณะ

- ๒.๑ ชื่อโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ พระพุทธรูปปางมารวิชัย
- ๒.๒ ขนาด สูงรวมฐาน ๑๑๑ ซม. องค์พระสูง ๗๔ ซม.
ฐานสูง ๓๗ ฐานกว้าง ๕๖ ซม.
หน้าตักกว้าง ๔๔.๕ ซม. น้าหนัก ๙๕.๕ กก.
- ๒.๓ แบบศิลปะ/ อายุสมัย / ฝีมือช่าง ล้านช้าง พ.ศ. ๒๓๕๓
- ๒.๔ วัสดุ โลหะผสม
- ๒.๕ ลักษณะ

พระพักตร์ค่อนข้างรูปไข่ พระนลาฏกว้าง พระขนงโค้งลักษณะเป็นเส้นแถบ พระเนตรยาวรีเหลือบลงต่ำ พระนาสิกโด่งปลายใหญ่ พระโอษฐ์หนา แยมพระโอษฐ์เล็กน้อย พระกรรณขนาดใหญ่และยาว มีเส้นขอบโรพระศก เม็ดพระศกขมวดเป็นคุ่มเล็กแหลม อุชณีชะเป็นต่อมกลม พระรัศมีเป็นเปลวเพลิง พระศอกเป็นปล้อง ๓ ปล้อง ครองจีวรห่มเฉียงเปิดพระอังสาขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นแบนใหญ่ปลายตัดตรงยาวจรดพระนาภี สังฆาฏิด้านพระปฤษฎางค์ยาวจรดพระที่นั่ง ปลายแยกเป็น ๒ แฉก พระหัตถ์ขวาวางคว่ำบนพระขงค์ พระหัตถ์ซ้ายวางหงายบนพระเพลา นิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่ยาวไม่เสมอกัน ประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานบัวคว่ำบัวหงาย กึ่งกลางฝ่าพระบาทขวามีวงกลมลักษณะคล้ายปฏิทินฤกษ์ยาม (ปฏิทินโหราศาสตร์ไทย คัมภีร์สุริยยาตร์)

ฐานบัวคว่ำบัวหงายอยู่ในผังห้าเหลี่ยม ฐานล่างสุดเป็นฐานเขียง มีจารึกจำนวน ๕ บรรทัด ถัดขึ้นไปเป็นฐานบัวคว่ำ ท้องไม้ และฐานบัวหงายตามลำดับ องค์พระ ฐาน และพระรัศมีลงรัก พระศกลงรัก ทาชาด และปิดทอง

จารึกที่ฐานพระพุทธรูป อ่านและแปลโดยนายเกษียร มะปะโม ผู้ทรงคุณวุฒิกรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ความว่า

- บรรทัดที่ ๑ สังกราชราชาได้ร้อย ๗๒ ตัว ปีกดชะง่า เดือน ๔ ขึ้น ๑๒ ค่ำ วัน ๔ มีอรวงเหม้า นี้
- บรรทัดที่ ๒ กษัตริย์กษัตริย์หน่วยชื่อว่า ปุสยะ สังฆสามัคคี มีเจ้าคานาขามเป็นเค้าเป็นเจ้าอ
- บรรทัดที่ ๓ อิกศรัทธา ทายก อุบาสก อุบาสิกา ทำพร้อมน้อมนำมายังคัมภีระ เป็นเอกศรัทธา
- บรรทัดที่ ๔ สร้างพุทธรูปองค์นี้ไว้ให้เป็นที่ไหว้และบูชาแก่คนและเทวดา ทราบต่อเท่า ๕๐๐๐ ว
- บรรทัดที่ ๕ สา นิพพานปัจจโย โหตุ ธูว์ ธูว์

ความแปลโดยย่อ

เมื่อล่วงจุลศักราชได้ ๑๑๗๒ ซึ่งตรงกับวันพุธ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๓๕๓ ปีมะเมียโทศกปุสยฤกษ์

ท่านเจ้าคุณ ผู้เป็นเจ้าของาวาสวัดนาขาม พร้อมด้วยพระสงฆ์ทั้งหมดได้ป่าวประกาศเชิญชวนทายก อุบาสก อุบาสิกา ชาวบ้านทุกหมู่เหล่าที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งจะเสียสละ บริจาค ตามพลี (ทองแดง) และทองอื่นๆ ขอให้พากันนำออกไปรวมไว้ที่วัดเพื่อสร้าง (หล่อ) พระพุทธรูปไว้เป็นที่สักการะบูชากราบไหว้ของหมู่คนและเทพดาทั้งหลายให้นานยิ่งขึ้นไปถึงห้าพันปี

ด้วยอำนาจบุญกุศลที่ได้บริจาคทองแดงและอื่นๆ สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ไว้ในพระศาสนาครั้งนี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายจงได้รับผลบุญอันเป็นปัจจัยหนุนส่งให้ได้ถึงพระนิพพานอย่างเที่ยงแท้แน่นอนทุกๆ คนเทอญฯ

สภาพ ค่อนข้างสมบูรณ์ มีรอยสีกร่อนทั่วไป

๒.๖ ประวัติหรือตำนาน

เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๓ ญาคูหรือเจ้าคู เจ้าอาวาสวัดนาขาม ตำบลนาคู อำเภอเขาวง (ปัจจุบันเป็นอำเภอนาคู) พร้อมด้วยคณะสงฆ์ทั้งหลาย ได้ประกาศเชิญชวนอุบาสก อุบาสิกา ผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา ร่วมกันบริจาค ต้มพลโลหะ หรือ ตามพลโลหะ (ทองแดง) และโลหะอื่นๆ เพื่อร่วมสร้างพระพุทธรูปไว้สักการะบูชา ซึ่งตรงกับวันศุกร์ที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๕๓ ขึ้น ๓ ค่ำ เดือนห้า ปีมะเมีย

ต่อมาพระยาชัยสุนทร เจ้าเมืองกาฬสินธุ์ ได้อัญเชิญมาประดิษฐานในขวงเมือง (เรือนเจ้าเมืองหรือจวนผู้ว่าฯ ในปัจจุบัน) ต่อมาจึงได้นำมาประดิษฐานไว้ที่วัดกลาง (ปัจจุบันได้สร้างพระวิหารเพื่อประดิษฐาน)

๓. เหตุผลที่ขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ

- เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
- มีคุณค่าความสวยงามเป็นพิเศษหรือแสดงเอกลักษณ์ฝีมือของท้องถิ่นโดยเฉพาะ
- เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีหลักฐาน ประวัติความเป็นมาที่เด่นชัด เป็นที่เคารพ นับถือของท้องถิ่น
- เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีหลักฐานการจารึกระบุ บอกความเก่าแก่แห่งอายุสมัย ในการสร้าง
- เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม เป็นแบบอย่างทางสกุลช่างศิลปะ และความรู้ทางเทคโนโลยี

